

पुर्णा International School

Shree Swaminarayan Gurukul, Zundal

SUMMATIVE ASSIGNMENT- 3

GRADE-V

SUBJECT – SANSKRIT

SYLLABUS – LESSON-7 to 9

अपठित-अवबोधनम्

प्र-1 अधोदत्तं प्रत्येकं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत लिखत-

हिमालयः विशालः पर्वतः अस्ति। गिरिराजः पर्वतराजः गिरीशः च हिमालयस्य नामानि सन्ति। तत्र अनेकेः खगाः पशवः च वसन्ति। मुनिजनाः अपि तत्र तपस्यां कुर्वन्ति। तत्र विशालानि वनानि सन्ति। तत्र अनेकाः सरिताः च वहन्ति।

क-एकपदेन उत्तरत-

- 1- कः विशालः पर्वतः अस्ति ? हिमालयः
2- तत्र के तपस्यां कुर्वन्ति? मुनिजनाः

ख- पूर्णवाक्येन उत्तरत-

- 1- तत्र के वसन्ति?
उत्तर- - तत्र अनेकेः खगाः पशवः च वसन्ति।
2- तत्र का वहन्ति?
उत्तर- - तत्र अनेकाः सरिताः च वहन्ति।
3- हिमालय किं किं नामानि सन्ति?
उत्तर- - गिरिराजः पर्वतराजः गिरीशः च हिमालयस्य नामानि सन्ति।

2-विवेकानन्दस्य जन्म कोलकाता ष्केलकताज्ञ महानगरे अभवत्। बाल्यकाले अस्य नाम नरेन्द्र इति आसीत्। नरेन्द्रस्य पितुः नाम विश्वनाथदत्तः मातुः नाम च भुवनेश्वरी आसीत्। सः रामकृष्ण परमहंसस्य शिष्यः आसीत्। विवेक प्राप्य एषः। एव नरेन्द्रः विवेकानन्दस्य नाम्ना प्रसिद्धः अभवत्। सः समाज सुधारकः, भारतीयसंस्कृतेः रक्षकः जनप्रेरकः च आसीत्।

प्रश्न1-उपर्युक्त गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखते? (उपर्युक्त गद्यांश का उचित शीर्षक लिखिये?)

3-----

प्रश्न2-विवेकानन्दस्य जन्म कस्मिन् महानगरे अभवत्? (विवेकानन्द का जन्म किस महानगर में हुआ?)

उ-----

प्रश्न3-बाल्यकाले विवेकानन्दस्य किं नाम आसीत्?(बचपन में विवेकानन्द का क्या नामथा?)

उ-----

प्रश्न4-रामकृष्ण परमहंसस्य शिष्यः कः आसीत्। (रामकृष्ण परमहंस का शिष्य कौन था?)

उ-----

प्रश्न5-नरेन्द्रस्य पितुः नाम किम् आसीत्? (नरेन्द्र के पिता का नाम क्या था?)

उ-----

3-इसम उद्यानम रमणीयम इसम उद्यानम ।उद्याने बालकाः बालिकाश्च क्रीडन्ति ।केचन कन्दुकेन क्रीडन्ति। अत्र बहवः जनाः प्रातःकाले भ्रमणमि आगच्छति। ते स्वास्थ्यलाभाय अत्र भ्रमन्ति। प्रातः काले वातावरणं स्वच्छम, शुद्धं च भवति । शीतल वायुः मन्दः-मन्दं प्रवहति। उद्याने विविधा वृक्षाः सन्ति। वृक्षाणाम उपरि खगाः तिष्ठन्ति। ते मधुरं कलखं कुर्वन्ति। उद्याने एकः सरः अपि अस्ति। तस्मिन् वर्तिकाः तरन्ति।

प्र-1-अधोलिखितानां प्रश्नानाम एकपदेन उत्तरत।

क-इदं किम् अस्ति?

उ-----

ख-केचन बालकः केन क्रीडन्ति?

उ-----

प्र-2-अधोलिखितानां प्रश्नानाम पूर्णवाक्येन उत्तरत।

क-जनाः प्रातःकाले किमर्थं भ्रमन्ति?

उ-----

ख-सरे काः तरन्ति?

उ-

प्र-3-अस्य गद्यांशस्य समुचितं शीर्षकं लिखत।

उ-

प्र-2 उचित कर्तृपदेन रिक्तस्थानानि पूर्यत।

- 1- ----- पठति। (सा, ते, ताः)
- 2- ----- आगच्छन्ति। (सः, तौ, त)
- 3- ----- भ्रमति। (तत, ते, तानि)
- 4- ----- सन्ति। (तानि, तत)
- 5- ----- पततः। (तत, त, तानि)
- 6- ----- गायन्ति। (ताः, सा, त)
- 7- ----- प्रवहति। (सा, ते, ताः)
- 8- ----- धावतः। (सः, तौ, त)
- 9- ----- नृत्यतः। (महिल, महिलाः)
- 10- ----- स्तः। (नेत्राणि, नेत्र)
- 11- ----- धावन्ति। (मृगः, मृगाः)
- 12- ----- चरति। (अजा, अजे)

प्रदत्तेषु कर्तृपदेषु उचित कर्तृपदेषु रिक्तस्थानानि पूर्यत-

- 1- ----- गच्छथः। (त्वम, युवाम, यूयम)
- 2- ----- स्थः। (युवाम, त्वम)
- 3- ----- बालिका स्थः। (यूयम, युवाम)

- 4- ----- नायिके स्थः। (त्वम, युवाम)
- 5- ----- सैनिकौ स्थः। (यूयम, युवाम)
- 6- ----- पुस्तकम असि। (त्वम, युवाम)
- 7- ----- महिला स्थः। (त्वम, युयम)
- 8- ----- सत्यं वदसि। (त्वम, युवाम)
- 9- ----- गीतं गायथ। (यूयम, युवाम)
- 10- ----- पाठं पाठयसि। (त्वम, युवाम)

प्रदत्तेषु कर्तृपदेषु उचित कर्तृपदेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-

- 1- ----- शुकौ स्वः। (आवाम, वयम)
- 2- ----- देशभक्ताः स्मः। (वयम, अहम)
- 3- ----- मयूरः अस्मि। (अहम, आवाम)
- 4- ----- मित्राणि स्मः। (अहम, आवाम, वयम)
- 5- ----- कोकिले स्वः। (आवाम, अहम)
- 6- ----- अध्यापकः अस्मि। (अहम, वयम)
- 7- ----- पादपौ स्वः। (आवाम, वयम)
- 8- ----- चित्रकाराः स्मः। (वयम, आवाम)

प्र-3 अधोलिखितानि वाक्यानि शुद्धं 'आम' अशुद्धं 'न' लिखत।

- 1- मयूरा नृत्यन्ति। (आम)
- 2- तौ धावति। (आम)
- 3- तत भ्रमति। (आम)
- 4- ताः गायतः। (न)

- 5- गृहाणि सन्ति। (आम)
1- त्वं बालिका स्थः। (न)
2- युवां छात्रौ असि। (न)
3- यूयम सैनिकाः स्थ। (आम)
4- त्वं गायिका असि। (आम)
5- युवां कन्ये स्थः। (आम)
6- यूयं अध्यापिकाः स्थ। (आम)
7- त्वं मयूरः स्थः। (न)
8- युवां सिंहौ असि। (न)

प्र-3 अधोलिखितेन कर्तृपदेन क्रियापदं मेलयत-

कर्तृपदानि	क्रियापदानि
1- त्वम	स्थः
2- युवाम	असि
3- यूयम	पठसि
4- त्वं नायिका	स्थ
5- युवां क्रीडकौ	गच्छथ
6- यूयं सेवकाः	वदथः

प्र-2 अधोलिखितानि वाक्यानि शुद्धं कुरुत।

- 1- आवां खादामः। - आवां खादावः।

2- वयं सैनिकाः स्वः।	- वयं सैनिकाः स्मः।
3- अहं कविता स्मः।	- अहं कविता अस्मिः।
4- आवां गीतं गायामः।	- आवां गीतं गायामः।
5- अहं पत्रं लिखावः।	- अहं पत्रं लिखामि।
6- वयं छात्राः अस्मि।	- वयं छात्राः स्मः।

प्र-3 उचित क्रियापदेन रिक्तस्थानानि पूरयत-

1- आवां फलानि -----।	(खादामि, खादावः)
2- वयं -----।	(लिखामि, लिखामः)
3- अहम् -----।	(गायावः, गायामि)
4- आवां बकौ-----।	(स्वः, स्मः)
5- अहं रमा -----।	(अस्मि, स्वः)
6- आवां गायिके -----।	(स्वः, स्मः)
7- वयं मयूराः -----।	(स्मः, अस्मि)
8- अहं -----।	(धावामि, धावामः)

प्र-1 एकपदेन उत्तरत-

जैसे कौ धावतः	- अश्वौ
1- के नृत्यति?	- मयूराः
2- काः गायन्ति?	- कोकिलाः
3- किम् विकसति?	- कमलम्
4- कौ गर्जतः?	- सिंहौ
5- काः चरन्ति?	- अजाः

6- के पततः? - पत्रे

शब्दार्थः

स्तः	- हैं	अजाः	- बकरियाँ
चक्रम	- पहिया	सन्ति	- अनेक है
त्वम	- तुम	युवाम	- तुम दो
यूयम	- तुम सब	अहम	- मैं
आवाम	- हम दो	अस्मि	- हैं
स्वः	- है	वयम	- हम सब

